

TÜRKİSTAN'DAN ANADOLU'YA
ESEN RÜZGÂR : AHMET YESEVİHoca Ahmed Yesevi Hayatı
ve Eserleri

PROF. DR. MUSA YILDIZ*

**Bismillah deyip beyan ederek, hikmet söyleyip,
Talep edenlere inci, cevher saçtım ben işte.
Riyazeti sıkı çekip, kanlar yutup,
"İkinci defter" sözlerini açtım ben işte.**

Hoca Ahmed Yesevi geleneğe uyararak, *Divân-ı Hikmet*'ine besmele ile bu dörtlükle başlar. Biz de bu yazımıza "*Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla başlarım,*" diyerek, Kutlu Nebi'nin (s.a.v.) "*Besmele ile başlanmayan her iş noksan kalır,*" sözüne ittibâ edip besmeleyle başlayalım.

İslami literatürde Hoca Ahmed Yesevi gibi büyüklerimiz nerede yer almaktadır? İslami literatürde iki önemli kaynak bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, Kur'an-ı Kerim, ikincisi ise, Peygamber Efendimizin (s.a.v.) hadisleridir.

Kur'an-ı Kerim'de Fatiha Suresinde; "*İhdi-ne's-sirâta'l-mustakîm*", yani "Bizi doğru yola yönelt," buyurulmaktadır. Doğru yolun ne olduğu bu ayetten anlaşılamamaktadır. Doğru yol bir sonraki ayet-i kerimede şöyle açıklanmaktadır. "*Sirâta'llezîne en'amte 'aleyhim*", yani "Kendilerine nimet verdiklerinin yoluna." Kendilerine nimet verdiklerinin yoluna ifade-sine bakıldığında, bir kapalılık görülmektedir. Kendilerine nimet verdiklerinin yolunun ne olduğu bu ayetten anlaşılamamaktadır. Burada nimet verdiklerinin ifadesindeki onlar kimdir, sorusu akla gelmektedir. Bu sorunun cevabı, Nisâ Suresi 69. ayette şu şekilde verilmektedir. "*Ve men yuti'illâhe ve'r-Rasûle fe-ulâ'ike me'a'll-lezîne en'ame'llâhu 'aleyhim mine'n-nebiyyîne*

ve's-siddîkîne ve's-suhedâ'i ve's-sâlihîne ve hasu-ne ulâ'ike rafîkâ.", yani "Kim Allah'a ve Resûl'e itaat ederse, işte onlar, Allah'ın kendilerine nimet verdikleri peygamberler, siddiklar, şehitler ve salih kişilerle beraberdir. Bunlar ne güzel arkadaşlardır!" Bu ayetten, Hoca Ahmed Yesevi gibi mana büyüklerinin Kur'an çerçevesinde "Salih"ler olarak nitelendirildiği sonucu çıkarılabilir.

Peygamber Efendimizin (s.a.v.) uzun hadislerinden birisi de Hz. Ömer (r.a.)'in rivayet ettiği, Cibrîl Hadisidir. Cibrîl Hadisinde, Peygamber Efendimiz (s.a.v.) ashabıyla birlikte toplantı hâlindeyken içeriye bembeyaz kıyafetiyle bir şahıs girdi. Bu şahıs selam verdi ve Peygamber Efendimizin (s.a.v.) bulunduğu yere kadar geldi. Dizlerini Peygamber Efendimizin (s.a.v.) dizlerine dayadı ve ona sorular sormaya başladı. Peygamber Efendimize (s.a.v.) sırasıyla İslam'ın, İman'ın ve İhsan'ın ne olduğunu sordu.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), İslam'ı şöyle tarif etti:

"İslâm, Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in, Allah'ın resulü olduğuna şahadet etmen, namazı dosdoğru kılman, zekâtı (tas-tamam) vermen, Ramazan orucunu (eksiksiz) tutman, yoluna güç yetirebilirsen Kâbe'yi ziyaret (hac) etmendir."

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), ikinci soru olan İman'ı şöyle tarif etti:

"Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe inanmandır. Yine kadere,

hayrına ve şerrine iman etmendir."

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), üçüncü soru olan İhsan'ı şöyle tarif etti:

"İhsan, Allah'a onu görüyormuşsun gibi kulluk etmendir. Sen onu görmüyorsan da O seni mutlaka görüyor."

İhsan, Arapça "hüsn" kökünden gelmektedir. "Güzellik" demektir. İhsan, "Bir şeyi güzel ve kaliteli yapmak," anlamına gelir. Aynı zamanda Peygamber Efendimizin (s.a.v.) "*İnnemâ bu'istu li-utemmime mekârime'l-ahlâk*", yani "Güzel ahlakı tamamlamak üzere gönderildim," hadisinde anlamını bulan ahlaka eşdeğer bir kavramdır.

Dünyada Türklerin yaşadıkları coğrafyalarda Cibrîl Hadisindeki ilk soru olan İslam'ı öğreten imam, İmam-ı Azam Ebu Hanife'dir (v.767). İkinci soru olan İman'ın esaslarını öğreten imam, İmam Maturidi'dir (v.944). Üçüncü soru olan İhsan'ı ve yapılan işleri kaliteli yapma düşüncesini, güzel ahlakı ilk öğreten kişi de Hoca Ahmed Yesevi'dir (v.1166). O, Türk tarihinde bilinen ilk mutasavvıftır.

Hoca Ahmed Yesevi'yi ülkemizde tanıtan Ord. Prof. Fuat Köprülü'dür. Fuat Köprülü, 1966'da, Hoca Ahmed Yesevi ise 1166'da vefat etmiştir. 2016 Fuat Köprülü'nün vefatının 50. yılı iken, Hoca Ahmed Yesevi'nin vefatının 850. yıldönümüyü. UNESCO 2016 yılını her ikisini de anma yılı ilan edince, ikisi bir kareye düşmüş oldu ve UNESCO tarafından ülkemizde ve dünyada anma etkinlikleri kapsamına alındı.

Fuat Köprülü genç bir bilim adamı ve bir konu arayışı içerisindeydi. Tanzimat'tan sonra, Osmanlı Batı'ya yönelmiş ve geldiği Ulu Türkistan coğrafyasına arkasını dönmeye başlamıştı. Fuat Köprülü de bir çalışma yapmak için Batı ile ilgili konu arayışı içindedir. Fuat Köprülü, bir gün millî şair Yahya Kemal ile karşılaşır. Yahya Kemal ona şöyle der: "*Fuat Efendi, ne konuda çalışma yapmak istiyorsunuz?*" O da şöyle karşılık verir: "*Efendim, Batı ile ilgili bir konu arayışı içerisindeyim.*" Yahya Kemal, "*Fuat Efendi! Şu Ahmed Yesevi kim? Bir araştırın, göreceksiniz, bizim milliyetimizi asıl onda bulacaksınız,*" diye cevap verir. Bu konuşmadan sonra kafasında şimşekler çakan Fuat Köprülü, çalışmaya girer ve yıllar süren çalışma sonucunda 1918 yılında devasa eseri, *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*'ı yayımlar. Bu eserin birinci kısmı Hoca Ahmed Yesevi'yi anlatırken, ikinci kısmı Hoca Ahmed Yesevi'nin takipçisi Anadolu'yu mayalayan Yunus Emre ile ilgilidir.

Aradan yüz yıldan fazla zaman geçmesine rağmen bu eser hâlâ aşılammıştır.

Ahmed Yesevi, Kazakistan'ın güneyinde Sayram kasabasında 1093 yılında dünyaya gelmiştir. Babası İbrahim Ata o bölgede tanınmış âlim bir şahsiyettir. Annesi Karaşasana'dır (Kara Saçlı). Annesinin asıl adı Ayşe'dir. Annesinin babası Musa Şeyh'tir. O da Sayram ve yöresinde tanınmış büyük bir âlim ve arif kişidir. Soy olarak Hz. Ali'ye dayanmaktadır. Ahmed Yesevi, Hz. Ali'nin Havle binti Hanefiyye adlı hanımından olma Muhammed Hanefiyye'nin soyundan gelir.

Anne ve babasını küçük yaşlarda kaybeden Ahmed Yesevi, bir süre Otrar'da Arslan Baba isimli hocasının yanında dinî ve tasavvufî eğitim görür. Menkıbeye göre Allah Resulü'nün seferlerinden birinde, ordu uzunca bir yol aldıktan sonra konaklar. Bazı sahibilerin erzakı tükenmiştir. Konakladıkları yerde yiyecek bir şeyler bulamadıklarından, Hz. Peygamber'in çadırına gelerek durumu arz ederler. Allah Resulü (s.a.v.) dua buyurur ve Cenab-ı Hak, Cibril (a.s.) vasıtası ile cennetten bir tabak hurma gönderir. Resulullah (s.a.v.) saadetli ellerini arkasına uzatır ve Hak Teâlâ'nın ikramı olan bir tabak hurmayı sahabe halkasının ortasına bırakır. O esnada bu meclisin içinde Arslan Baba da bulunmaktadır. Ashab topluluğu bu ilahî ikramdan nasibini alırken, hurmalardan biri yere düşer. Bunun üzerine Cibril (a.s.) tabaktan düşen hurmanın sonradan gelecek olan ümmet arasında "Ahmed" adlı bir çocuğun kısmeti olduğunu, o çocuğun ümmetin seçkinlerinden olacağını beyan eder ve hurmanın sahibi olacak Ahmed'in vasıflarından bahseder. Bunun üzerine Allah'ın (c.c.) elçisi yere düşen hurmayı mübarek eline alır ve meclisindekilerden, sonraki ümmetler arasında bulunacak olan Ahmed'in emaneti olarak bu hurmayı sahibine ulaştırılması vazifesini üstlenecek bir sahabe sorar. Bir müddet sükûttan sonra, Arslan Baba, Allah'ın (c.c.) inayeti ve Resulullah'ın (s.a.v.) duasının bereketiyle bu emaneti sahibine ulaştırma görevini üzerine alabileceğini bildirir. Hz. Peygamber tarafından ilm-i ilahî ile Arslan Baba Hazretlerine hurmanın sahibinin nasıl, nerede bulunacağı tarif edilir. Ayrıca Arslan Baba Hazretlerine gelecek ümmetin arasındaki o seçkin kulun manevi terbiye ve irşadı ile ilgilenmesi vazifesi de verilir. Böylece Arslan Baba'ya emanet edilen hurma, sahibi olan Ahmed'e ulaştırılmak üzere, Türkistan topraklarına doğru yola çıkarılır. Ahmed Yesevi yedi yaşında iken Arslan Baba'nın Yesi'de ya

da Otrar'da kendisi ile karşılaşmasıyla sahibine ulaşmış olur.

Arslan Baba Hazretleri, Yesi şehrine geldiğinde, medresenin önünde oyalanan bir grup çocuğun kendi aralarındaki konuşması esnasında kulağına Ahmed ismi ilişir. Bir taş üzerine oturup hâli diğer çocukların hâline benzemeyen Ahmed'i seyretmeye koyulur. Uzakça bir mesafeden seyrederek "*Acaba aradığım Ahmed bu mu? Ümmetin seçkin kullarından olacak o nasipli evlat bu mu?*" diye düşünürken; çocuk, Arslan Baba'nın yanına gelir. Önce pîr-i fani olmuş, Muhammedî sevda ile yıllarca dağlar ağırlığında bir emaneti sahibine ulaştırmak üzere dolaşmış olan bu ulu zatın cemaline hayran hayran bakar. Arslan Baba Hazretleri konuşmaya başlamadan önce Ahmed davranır, "*Ata, ata, bizim emanetimizi buyursanız,*" der. Arslan Baba Hazretleri elindeki asaya dayanarak ani bir kalkışla Ahmed'e doğru yönelir. Ahmed tek bir adım geri atmadan, olduğu yerde kıpırdamadan bekler. Çocuğun bu hâlini gören Arslan Baba, "*Elhamdülillah, onu gördüm,*" diyerek, Ahmed'in önünde usulca diz çöker. Ahmed de hemen karşısında edeplice oturur. Hadiseyi gören medrese ehli, karşılıklı oturmuş ağlamakta olan pîr-i fani olmuş Arslan Baba'yla henüz çocuk yaştaki Ahmed'i seyretmektedir. Emanet hurma ortaya çıktığında ise çevreyi bir cennet kokusu kuşatır. Hurma, bizzat Arslan Baba Hazretleri tarafından Ahmed'in ağzına konulur. Kendisine iletilen emanet ile beraber ilahî rahmete ve Muhammedî muhabbete vasil olan Ahmed ağlayarak, "*Babam, hurmayı bana iletiniz. Ancak benim sizden bir muradım vardır. Ben sizin kalbinizde gizli olan bu hurmanın özüne talibim!*" der. Bunun üzerine Arslan Baba, Ahmed'i irşat halkasına kabul eder.

Kısa bir süre Arslan Baba'nın rahle-i tedrisinden geçen Ahmed, Arslan Baba'nın vefatı üzerine, başka coğrafyalarda ona ders verecek birilerini arar. Buhara'da Yusuf Hemedani Hazretlerinin olduğunu öğrenir. Yusuf Hemedani, Selçuklu veziri Nizamülmülk'ün kurduğu Nizamiye medreselerinde Bağdat'ta İmamı Gazali ile birlikte yetişmiş, altın silsileden Ebu Ali el-Farmedi Hazretlerinin talebesidir. Buhara, o dönemde İslam tarihinin Kubbetü'l-İslam denilen şehirlerinden birisi olarak yaklaşık 300.000 talebenin olduğu ilim-irfan merkezidir. Yusuf Hemedani Hazretleri genç Ahmed'i gördüğünde farklı bir şahsiyet olduğunu sezer. Genç Ahmed ona kendisini tanıtır ve bir daha yanından ayrılmaz. Yusuf Hemedani Hazretleri nereye giderse onu yanında götürür. Onunla

özel olarak ilgilenir. Yusuf Hemedani Hazretlerinin yanında eğitimini tamamladıktan sonra, Abdullah-ı Berki, Hasan-ı Endaki'den sonra Yusuf Hemedani'nin üçüncü halifesi olur. Bir süre Buhara'da hocası Yusuf Hemedani'nin irfan mektebinin ocağını tütürür. Hocasından aldığı manevi bir işaretle Abdülhalik Gucluani Hazretlerine hilafeti devredip Yesi'ye (Bugünkü Türkistan şehrine.) döner ve orada bir irfan mektebi kurar. Çünkü orada Anadolu ve Balkanlar'ı mayalayacak gençler yetiştirmeyi murad eder.

Yesi'de talebelerini yetiştiren Hoca Ahmed Yesevi Hazretleri vakitlerini üçe ayırır. Üçte birlik kısmında, ibadet ve zikirle meşgul olur. İkinci kısmında talebelerine zahiri ve batını ilimleri öğretir. Üçüncü kısmında ise alın teri ile geçimini sağlamak üzere, tahta kaşık ve kepçe yaparak bunları satar.

Bir rivayete göre, Hoca Ahmed Yesevi Hazretlerinin hâlden anlayan bir öküzü vardı. Öküzün sırtındaki heybeye yaptığı kaşık ve kepleri koyup onu Yesi sokaklarına salıverirdi. Kaşık ve kepten alan iyi niyetli insanlar ücretini heybenin gözüne bırakırdı. Öküzü, uyanık insanlardan ücretini vermeyenin peşini bırakmaz, ücreti heybeye koyana kadar nereye gitse ardından onu takip ederdi. Akşam olunca da öküz eve dönerdi.

Rivayetlere göre, yetiştirip Hint kıtasından İdil boylarına, Çin Seddi'nden Tuna kenarlarına kadar uzanan geniş bir coğrafyaya tebliğ ve irşat göreviyle gönderdiği talebelerinin sayısı doksan dokuz bindir. Yine başka bir rivayette, Ahmed Yesevi'nin on iki bini kendi yaşadığı muhitte, doksan dokuz bini de uzak ülkelerde bulunan talebeleri ve geleneğe uygun olarak hayatta iken tayin ettiği pek çok halifesi bulunmaktaydı. İlk halifesi, hocası Arslan Baba'nın oğlu Mansur Ata'dır. Mansur Ata vefat edince yerine oğlu Abdülmelik Ata, onun vefatından sonra yerine oğlu Tac Hace, daha sonra da onun oğlu Zengi Ata geçtiler. Yesevi'nin ikinci halifesi Harezmi Said Ata, üçüncü halifesi, Yesevi tarzındaki hikmetleri ve menkıbeleriyle Türkler arasında büyük bir şöhret ve nüfuzu olan Süleyman Hakim Ata'dır. Yeseviye silsilesi, bilhassa Seyyid Ata ile Sadr Ata'dan gelmektedir.

Anadolu'da Rumeli'de Türk varlığının köleşmesinde en büyük hisselerden biri, Yesevi takipçileridir. Osmanlı Devleti'nin manevi kurucularından olan Şeyh Edebali, Hacı Bektaş Veli, Yunus Emre, Geyikli Baba, Ahmed Ye-

sevi'nin takipçileridir.

Kendisinin Hoca Ahmed Yesevi'nin soyundan geldiğini ifade eden Evliya Çelebi, gezdiği yerlerde rastladığı Yesevi dervişlerine ait makamları eserinde kaydederek; bu derviş ve gaziler arasında Deliorman'daki Demirci Baba, Niyazabad'daki Avşar Baba, Merzifon'daki Pir Dede, Karadeniz kenarında Batova'daki Akyazılı, Bursa'daki Geyikli Baba, Abdal Musa, İstanbul Unkapanı'ndaki Horoz Dede, Yozgat'taki Emirci Sultan (Emir-i Çin Osman), Tokat Merkez'deki Gaj-Gaj Dede ve Zile ilçesindeki Şeyh Nusret'ten Yesevi dervişleri olarak bahseder. Rumeli'nin fethinin manevi öncüsü olan Sarı Saltık da asıl adı Muhammed Buhari olan bir Yesevi dervişidir. O, Rumeli'ye Osmanlı'dan neredeyse yüz sene önce gelmiştir ve oralar da önce ahalinin gönüllerini fethetmiştir. Yüz sene sonra ise şehirleri fetheden fatihlerin orduları gelmiştir.

16. yüzyıla kadar Türkistan ve Horasan'ın hemen her yerinde hatta Keşmir'de, Kâbil'de, İstanbul'da, Temeşvar'da ve Hicaz'da da Yesevi dervişlerine rastlanmaktaydı. İşte bunlardan biri de Üsküp'te yaşamış olan *Tuhfetu'l-Uşşâk* mesnevisinin şairi Üsküplü Atâ'dır. Şair, *Tuhfetu'l-Uşşâk* mesnevisinin sonunda onun neslinden geldiğini söylemektedir.

Hoca Ahmed Yesevi, döneminde Arapça ve Farsça ilim dili olarak yaygın olmasına rağmen, irfan mektebinde ana dilimiz Türkçe ile öğrenciler yetiştirmiştir. Bazı dar görüşlü kişiler, dinin dilinin Arapça, devletin dilinin Farsça olmasından dolayı onu Türkçe hikmet söylediği için eleştirmiştir.

Hoca Ahmed Yesevi Hazretleri kendisini Türkçe hikmet söylediği için eleştirenlere yine kendi diliyle şöyle cevap vermiştir:

*Sevmiyorlar bilginler, sizin Türkçe dilini,
Bilenlerden işitsen, açar gönül ilini,
Ayet, hadis anlamı Türkçe olsa duyarlar,
Anlamına erenler, başı eğip uyarlar,
Miskin Hoca Ahmet, yedi atana rahmet,
Fars dilini bilir de, sevip söyler Türkçeyi.*

Bu mısralarda Hoca Ahmed Yesevi'nin Türkçe konusundaki derin hassasiyetini görmekteyiz. Zira bu büyük ruhun *Divan-ı Hikmet*'i Türkçemizin değerli ilk eserlerindendir.

Ahmed Yesevi Hazretleri, yaşı 63'e geldiğinde "*Haddi aştık,*" der. Hz. Peygamberin sünnetine sınırsız bağlı bir insan olan Ahmed Yesevi Hazretleri, "*Artık bizim için yerin altı yerin üstünden daha hayırlıdır!*" deyip Hz. Peygamber'in

vefat yaşını düşünerek talebelerine Yesi'deki İrfan mektebinin köşesine bir halvethane ya da çilehane kazdırmak için talimat verir ve ömrünün geri kalanını burada geçirir.

Rivayetlere göre, Ahmed Yesevi Hazretleri bir gün Emir Timur'un rüyasına girer. Rüya Buhara'nın fethini ona müjdelir. Emir Timur, Buhara'ya sefer düzenler ve zafer kazanıp gelir. Emir Timur kendisine bu müjdeyi veren Hoca Ahmed Yesevi Hazretlerine bir şekilde teşekkür etmesi gerektiğini düşünür ve Yesi'de türbeyi de içine alacak bir külliye yapılmasını emreder. Külliye'nin yapımı için o dönemde Türkistan bölgesinin en meşhur mimarlarından Hoca Hüseyin Şirazi'yi görevlendirir.

İki kubbeli dikdörtgen bir yapıda olan külliye'nin merkezi bölümünün ortasında büyük bir kazan (Taykazan) yer alır. Yedi metalin karışımından yapılan bu kazanın etrafında bazı duvarlar ve kazan ustası hakkında bilgiler vardır. Rivayetlere göre, önceleri bu kazana hafif tatlandırılmış su koyulur. Cuma namazlarından sonra külliye'ye gelen ziyaretçilere ikram edilir. Halk arasında bu suyun da şifalı olduğuna inanılır. Bu kazan, 1934'te Stalin'in emriyle götürüldüğü bir sergiden geri getirilmeyerek, St. Petersburg'daki Hermitage Müzesine konulur; sonradan Kazak yetkili makamlarının çabası neticesinde 1989 yılında yeniden türbedeki yerini alır.

Türbenin üzerinde büyük bir kubbe olan merkezî bölümün çevresinde mutfak, mescit, kütüphane, derviş odaları, su kuyusu odası gibi çeşitli maksatlarla planlanmış birçok bölüm vardır. Merkezî bölümün bitişiğinde Orta Asya kültüründe evliya türbelerinin sembolü olan bir tuğ ve bir kapı vardır. Bu kapı Hoca Ahmed Yesevi'nin mezarının bulunduğu odaya açılmaktadır. Ahşap oyma işçiliği ürünü olan kapının iç tarafındaki döküm halkalardan birinde, yapılış tarihi hicri 797 (m. 1395) yer alır. Mezar odasının üzerinde küçük bir kubbe vardır. Yesevi'nin mezar sandukası, açık yeşil renkte bir taştan yapılmıştır. Merkezî bölümün yanlarındaki odalardan bazılarında başka mezarlar da bulunmaktadır. XV. yüzyıldan itibaren Kazak Türklerinden bazı yüksek mevki sahibi kişiler ve yöneticiler buralara defnedilmiştir. Bunlardan ikisi Kazak Hanlarından Ebu'l-Hayr Han (1412-1468) ve Abılay Han'a (1711-1781) aittir.

Külliye'nin etrafı ve üzeri çinilerle süslenmiştir. Giriş kapısının bulunduğu cephe ise çini-sizdir. Bu durum Emir Timur'un vefatı üzerine

külliye inşaatının bitirilemediği ve çini süslemelerinin kısmen eksik kaldığı şeklinde açıklanmaktadır. Türbenin dışını çevreleyen üç cephesinde üst kenarı takip eden kuşak şeklinde çinilerle süslü Kur'an ayetleri vardır.

Hoca Ahmed Yesevi, bir rivayete göre 10 yıl, bir rivayete göre de 63 yıl halvethane ya da çilehanede kalmıştır. Yaygın kanaate göre, 1166 yılında emr-i hak vâki olup bu fani âlemden ebedî âleme göçmüştür.

Hoca Ahmed Yesevî'nin İbrahim adında bir oğlu olmuşsa da kendisi hayattayken vefat etmiştir. Onun soyu Gevher isimli kızından devam etmiştir. Bizlere dört önemli eser miras bırakmıştır. Bunlar:

1. Dîvân-ı Hikmet: Çağatay Türkçesi ile yazılmış olan şiirlerini (Hikmetlerini) içine alan derlemenin adıdır. Bütün hikmetlerinin temelinde onun inanç ve düşünceleri ile tarikatının esasları bulunur. Hikmetler, Türkler arasında bir düşünce birliğinin teşekkül etmesi bakımından çok önemlidir.

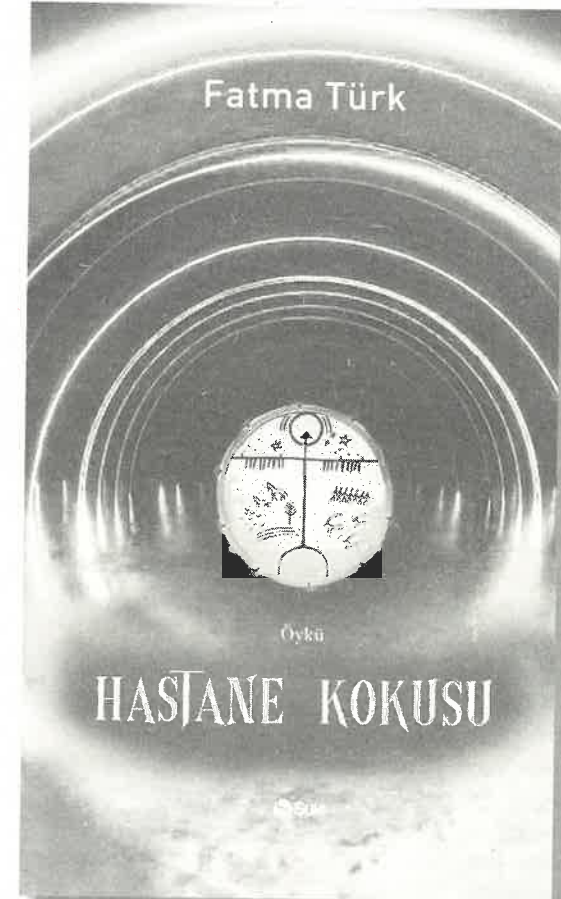
2. Fakr-nâme: Ona izafe edilen ve Çağatay Türkçesi ile yazılmış olan *Fakr-nâme*, *Dîvân-ı Hikmet*'in Taşkent ve bazı Kazan baskılarında yer alır. Müstakil bir risâleden çok *Dîvân-ı Hikmet*'in mensur bir mukaddimesi sayılan *Fakr-nâme*, Prof. Dr. Kemal Eraslan tarafından hazırlanmış ve Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı tarafından yayımlanmıştır.

3. Risâle der Âdâb-ı Tarikat: Taşkent'te yazma nüshaları bulunan küçük boyutta Farsça eseridir. Tarikat adabı ve makamları, mürit-mürşit ilişkileri, dervişlik, Allah'ı tanımak ve ilâhî aşk gibi konular hakkındadır. S. Mollakanagatuli tarafından Kazak Türkçesine tercüme edilerek yayımlanmıştır. Prof. Dr. Necdet Tosun tarafından Farsça aslından Türkçeye tercüme edilerek, *Fakr-nâme* ile birlikte Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı yayınları arasında basılmıştır.

4. Risâle der Makâmât-ı Erba'în: Ona nispet edilen küçük boyutta Farsça eseridir. Dört kapı olan şeriat, tarikat, marifet ve hakikatten her biri hakkında onar makam olmak üzere, toplam kırk makam ve kaideyi ihtiva etmektedir. Şimdilik bilinen tek nüshası Kütahya Tavşanlı Zeytinoglu İlçe Halk Kütüphanesindedir. Prof. Dr. Necdet Tosun tarafından Farsça aslından Türkçeye tercüme edilerek, *Fakr-nâme* ile birlikte Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı yayınları arasında basılmıştır. ➤

* Gazi Üniversitesi Rektörü Ahmet Yesevi Üniversitesi E. Mütevelli Heyet Başkanı

Fatma Türk'ün yeni öykü kitabı “Hastane Kokusu” çıktı!

Doktor önlüğünün altında yalnızca bir doktor mu var? İnançlarıyla, yaşayışıyla, tercihleriyle bir insan var. Ölüm saatine müdahale etmemeyi tercih eden bir doktor mesela. Ya da Araf'ta kalmış çocuk ruhlarını kurtarmayı seçen bir doktor. Aynalara bakan bir doktor... Peki ya hastalar! Bu kitapta bildiğiniz hastalıklar ve hastalar yok. Hastanelerin o soğuk, kokulu, beyaz ışıklı koridorlarından hayata açılan, zamana düğümler atan, var olan düğümleri çözen; fantastik, mistik, spiritüel hikâyeler *Hastane Kokusu*'nda.